

Utlåtande 2006: RVII (Dnr 325-5111/2005)

Översyn av avgifter för ansökningar om serveringstillstånd och tillsyn enligt alkohollagen (SFS 1994:1738)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Socialtjänstnämndens förslag till avgifter för ansökningar om serveringstillstånd (*bilaga 2*) fastställs i enlighet med detta utlåtande, att gälla fr.o.m. 2006-07-01.
2. Socialtjänstnämndens förslag till avgifter för tillsyn enligt alkohollagen (*bilaga 3*) fastställs i enlighet med detta utlåtande, att gälla fr.o.m. 2006-04-01.

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande.

Bakgrund

Socialtjänstnämnden har överlämnat ett förslag till nya avgifter för ansökningar om serveringstillstånd och tillsyn enligt alkohollagen till kommunfullmäktige för beslut. Nu gällande avgifter fastställdes av kommunfullmäktige den 2 december 2001.

Socialtjänstnämndens förslag innebär att avgifterna för tillstånd höjs från den 1 juli 2006 och avgifterna för tillsyn från den 1 januari 2006. Avgiften för ett nytt tillstånd respektive vid ägarskifte höjs från 5 000 kr till 7 000 kr. Den fasta avgiften för tillsyn förslås höjd från 1 000 kr till 1 500 kr. För dem som har stadigvarande serveringstillstånd till slutna sällskap föreslås en höjning av den fasta tillsynsavgiften från 1 000 kr till 2000 kr.

Avgiftshöjningarna motiveras dels med att ytterligare rationaliseringar i verksamheten inte är möjliga, dels med behov av att effektivisera arbetet med

de ekonomiska utredningarna och förebygga ekonomisk misskötsamhet. In-
täktsökningen ska användas till utökad dialog samt stöd och hjälp till till-
ståndshavarna och deras personal.

Remisser

Ärendet om avgifter för ansökningar om serveringstillstånd och tillsyn enligt
alkohollagen har för synpunkter remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfull-
mäktige besluta i enlighet med socialtjänstnämndens förslag.

Mina synpunkter

Under den senaste 10-årsperioden har antalet serveringstillstånd i Stockholm
stigit markant. Tillgängligheten till alkohol har därmed ökat i motsvarande
grad, något som ställer höga krav på en ansvarsfull alkoholservering från till-
ståndshavarnas sida. Detta ställer i sin tur höga krav på att staden ska utbilda
och informera tillståndshavare om de lagar och riktlinjer som gäller, men ock-
så på en aktiv tillsyn. Alkohollagen är en social skyddslagstiftning, som ska
säkerställa ordning, nykterhet och att servering inte medges till underåriga,
men i lagens intentioner och stadens riktlinjer ingår också att konkurrensen ska
ske på lika villkor.

Antalet serveringstillstånd i staden har sedan ett antal år stabiliserats på en
nivå kring ca 1650 st. Även antalet beslut i ärenden rörande serveringstillstånd
ligger relativt konstant över åren. Däremot har antalet tillsynsbesök ökat mar-
kant. För att följa upp givna tillstånd och ha ett effektivt sanktionsarbete har
staden prioriterat en aktiv tillsyn, vilket medfört att antalet inspektioner ökat
med 40 % från år 2003 till 2004. Ökningen av antalet inspektioner har inte lett
till att anmärkningar avseende ordning, nykterhet och underåriga har ökat.
Istället har antalet anmärkningar om brister i kassa- och redovisningsrutiner
stigit kraftigt. Antalet beslut om återkallelser av serveringstillstånd tredubbla-
des år 2005 i förhållande till 2004, vilket nästan uteslutande var relaterat till
ekonomisk misskötsamhet.

En orsak till att en ökning av anmärkningar avseende ordning, nykterhet
och servering till underåriga uteblivit kan vara att staden under ett antal år
genomfört flera satsningar för att stärka det förebyggande arbetet mot denna
typ av brister. I det s.k. STAD-samarbetet (Stockholm förebygger Alkohol-
och Drogproblem) har staden i nära samarbete med branschen, landstinget,
polismyndigheten och statliga myndigheter genomfört en rad insatser för att

minska alkohol- och narkotikaproblemen i restaurangmiljön. STAD-modellen har utvecklats till ett program som får allt mer spridning även på den nationella nivån. Det bör i sammanhanget också påpekas att staden i vissa fall drivit ärenden rörande ordnings- och nykterhetsproblem till domstol men att domsluten i de flesta av dessa fall har gått emot staden.

Vad gäller anmärkningarna rörande ekonomisk misskötsamhet har samverkan med andra ansvariga myndigheter förbättrats avsevärt under de senaste åren. Detta är en viktig orsak till de ökade återkallelserna. Till skillnad från ärenden med social problematik har också stadens beslut klarat domstolarnas prövning i mycket stor utsträckning. Det måste dock understrykas att en stor mängd återkallelser av serveringstillstånd inte är något självändamål från stadens sida. Parallellt med det ökade antalet inspektioner har staden utökat information och utbildning även rörande de ekonomiska förutsättningarna för att bedriva serveringsverksamhet.

Tillståndsfrågorna handhas i staden av socialtjänstförvaltningens tillståndsenhet. Tillståndsenheten är en resultatenhet som finansieras med avgifter enligt självkostnadsprincipen. Det ökade antalet inspektioner, de utökade utbildnings- och informationsinsatserna, det allt mer utvecklade samarbetet med andra myndigheter har lett till en kraftigt ökad belastning för socialtjänstförvaltningens tillståndsenhet. Enhetens årliga kundundersökningar visar mycket höga siffror på nöjda kunder. I den senaste undersökningen (från 2004) ansåg hela 97 % av nyansökningskunderna och 93 % av de befintliga kunderna att deras ärenden hanterats på ett korrekt sätt. En stor majoritet av tillståndshavarna är också nöjda med utredningstidens längd. För att staden ska kunna bibehålla denna höga kvalitet i sin service till näringsidkarna är det nödvändigt att ansöknings- och tillsynsavgifterna justeras. Socialtjänstförvaltningen har gått ut med en preliminär information om avgiftshöjning för tillsyn redan under 2005. Jag anser dock att principen om att undvika retroaktiva avgiftshöjningar bör hållas och avgiftshöjningen föreslås därför träda i kraft fr.o.m. 2006-04-01. I övrigt anser jag att avgiftshöjningarna är skäliga, i synnerhet mot bakgrund av en jämförelse med övriga storstäder i Sverige, där Stockholm även med de föreslagna höjningarna har låga avgifter. De enskilda tillståndshavare som får störst procentuell höjning är de med stadigvarande tillstånd för slutna sällskap. Dessa tillståndshavare erlägger dock inte någon rörlig avgift. Jag delar socialtjänstnämndens bedömning att den förebyggande tillsyn i form av stöd, hjälp och utbildning som idag bedrivs för denna kategori står i bättre proportion till det föreslagna, högre beloppet.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (båda m) och *Lotta Edholm* (fp) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. inte höja avgiften för slutna sällskap
2. i övrigt godkänna föredragande borgarrådsberedningens förslag
3. därutöver anföra följande.

Den kraftiga avgiftsökning som föreslås för dem som söker serveringstillstånd till slutna sällskap riskerar leda till färre ansökningar och som konsekvens en större olaglig försäljning. Förslaget att höja avgiften för slutna sällskap bör därför inte genomföras.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Socialtjänstnämndens förslag till avgifter för ansökningar om serveringstillstånd (*bilaga 2*) fastställs i enlighet med detta utlåtande, att gälla fr.o.m. 2006-07-01.
2. Socialtjänstnämndens förslag till avgifter för tillsyn enligt alkohollagen (*bilaga 3*) fastställs i enlighet med detta utlåtande, att gälla fr.o.m. 2006-04-01.

Stockholm den

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Margareta Olofsson

Anette Otteborn

ÄRENDET

Socialtjänstnämnden har överlämnat ett förslag till nya avgifter för ansökningar om serveringstillstånd och tillsyn enligt alkohollagen till kommunfullmäktige för beslut. Nu gällande avgifter fastställdes av kommunfullmäktige den 2 december 2001.

Socialtjänstnämndens förslag innebär att avgifterna för tillstånd höjs från den 1 juli 2006 och avgifterna för tillsyn från den 1 januari 2006. Avgiften för ett nytt tillstånd respektive vid ägarskifte höjs från 5 000 kr till 7 000 kr. Den fasta avgiften för tillsyn förslås höjd från 1 000 kr till 1 500 kr. För dem som har stadigvarande serveringstillstånd till slutna sällskap föreslås en höjning av den fasta tillsynsavgiften från 1 000 kr till 2000 kr.

Avgiftshöjningarna motiveras dels med att ytterligare rationaliseringar i verksamheten inte är möjliga, dels med behov av att effektivisera arbetet med de ekonomiska utredningarna och förebygga ekonomisk misskötsamhet. In-täktsökningen ska användas till utökad dialog samt stöd och hjälp till tillståndshavarna och deras personal.

Socialtjänstnämnden beslutade den 13 december 2005 att för sin del godkänna socialtjänstförvaltningens förslag till avgifter för ansökningar om serveringstillstånd från och med den 1 juli 2006 och tillsyn enligt alkohollagen från och med den 1 januari 2006. Ärendet överlämnades till kommunfullmäktige för beslut.

Reservation anfördes av *Peter Lundén-Welden m.fl. (m)*, *Ann-Katrin Åslund m.fl (fp)* och *Désirée Pehrström Engström (kd)*, bilaga 1.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande från den 9 november 2005 är i huvudsak av följande lydelse.

Stöd för avgiftsuttag föreligger i 7 kap. 13 § alkohollagen. Stadens arbete med serveringstillstånd ska alltså helt finansieras med avgifter. Det går inte att bibehålla kvalitet och omfattning på verksamheten samt rymma ytterligare åtaganden inom nuvarande ramar. Förvaltningen har rationaliserat verksamheten så mycket som bedöms möjligt.

Eftersom kommunernas avgiftsuttag ska följa självkostnadsprincipen varierar avgifterna mellan kommunerna i Sverige. Det beror på att de faktiska kostnaderna är olika och att ambitionsnivåerna varierar. Det finns ingen given mall för hur en ansökan ska utredas eller hur tillsynsarbetet ska bedrivas.

Stockholms stad har f.n. 13 ½ tjänst som arbetar med detta. Antalet serveringstillstånd är 1665 (2005-11-07, vilket är en ökning med 5 i förhållande till utgången av år 2004). Antalet beslut (ca 2500/år) i ärenden rörande serveringstillstånd ligger relativt konstant över åren.

Antalet inspektioner har ökat med 40 % från år 2003 till 2004, från 1980 till 3231. Ökningen av antalet inspektioner har inte lett till att anmärkningar avseende ordning, nykterhet och underåriga har ökat. En kraftig ökning av antalet anmärkningar om brister i kassa- och redovisningsrutiner har dock ägt rum. Antalet beslut om återkallelser av serveringstillstånd har treubblats år 2005 i förhållande till 2004, vilket nästan uteslutande är relaterat till ekonomisk misskötsamhet.

Inom ramen för den nationella mobiliseringen mot narkotika och i samarbete med STAD (landstinget), polismyndigheten och restaurangbranschen har arbetet fortsatt med att utveckla metoder för att motverka förekomsten av narkotika på stadens restauranger. Den allmänna uppfattningen bland såväl myndigheter som krögare och deras personal är att utvecklingen går åt rätt håll och att arbetet hitintills har haft effekt.

Som ett led i tillståndsenhetens kvalitetsarbete utför utrednings- och statistikkontoret (USK) årligen en kundundersökning. Rapporten år 2005 visar i likhet med tidigare år att enhetens kunder är nöjda eller mycket nöjda med verksamheten.

Föreslagen justering av avgiften för ansökan om nytt serveringstillstånd (nyetablering) och så kallat ägarskifte (lokal där det tidigare funnits serveringstillstånd), *bilaga 2* (här ej tryckt), motsvarar en intäktsökning om 600 000 kronor/år vid 300 ansökningar och ytterligare ca 2 timmars beredningstid per ärende. För år 2006 blir det 300 000 kr eftersom ändringen är föreslagen från och med 2006-07-01. Halva tiden, d.v.s. en timme, anser förvaltningen behövs för att behålla nuvarande kvalitet i ärendebereidningen. Resterande tid avser tillståndsenheten att avsätta för att mer än idag rusta den presumtive tillståndshavaren för uppgiften att bedriva alkoholservering samt hans/hennes skyldigheter som tillståndshavare, i syfte att förebygga senare problem och misskötsamhet. Förvaltningen ser det främst som angeläget att förstärka den ekonomiska prövningen för att vända trenden med ett kraftigt ökat antal återkallelser till följs av ekonomisk misskötsamhet.

Den föreslagna avgiftshöjningen avseende den fasta tillsynsavgiften, *bilaga 3* (här ej tryckt), med 500 kronor per år för dem som har tillstånd till allmänheten motsvarar en intäktsökning på 705 500 kronor. Ökningen av den fasta tillsynsavgiften för dem som har stadigvarande tillstånd för slutet sällskap motsvarar en intäktsökning på 253 000 kronor. Totalt en intäktsökning på 958 500 kronor.

För att arbetet med sanktioner på grundval av ekonomiska förhållanden ska blir mer effektivt bör enheten förstärkas med ekonomisk kompetens. Från och med år 2005 har tillståndsenheten dessutom påtagit sig ett nytt åtagande. Vid sex tillfällen per år bjuder tillståndsenheten in stadens tillståndshavare till utbildning av skatteverket (SKV) och tillståndsenheten om kassa- och redovisningsfrågor enligt alkohollagens bestämmelser. Det har ansetts nödvändigt att även arbeta förebyggande med denna fråga.

Intäktsökningen bör även användas till en utökad dialog, stöd och hjälp till tillståndshavarna. STAD-utbildningarna i ansvarsfull alkoholservering gör att många fler än tidigare kommer i kontakt med enhetens personal och vågar ta kontakt för stöd och hjälp samt dialog. Tillståndsenhetens personal uppmuntrar till ett sådant förhållnings-sätt, men har erfarit att tiden inte räcker till för att möta den stora efterfrågan som detta genererar. Det upplevs mycket otillfredsställande av enhetens personal att inte kunna svara upp mot identifierat behov. Inte minst då det kan förebygga många problem. STAD-utbildningen i ansvarsfull alkoholservering bör dessutom utökas till att än mer än idag förbereda de anställda för ålderskontroll.

Den ordinarie STAD-utbildningen som bedrivs ca 10 ggr per termin vänder sig främst till anställda vid Stockholms restauranger. En utbildning riktad till tillståndshavare och restaurangchefer kring policyarbete planeras under år 2006. Detta har efterfrågats och utgör ett första steg mot att integrera arbetet mot narkotika på stadens restauranger med arbetet för ansvarsfull alkoholservering. Omfattningen beräknas till ett par tillfällen per termin.

Den särskilda utbildningen i ansvarsfull alkoholservering för studenter vid Kungl. Tekniska Högskolan bör också spridas till andra högskolor.

Att förvaltningen föreslår en höjning av den fasta tillsynsavgiften och ej den rörliga beror på att arbetet som intäktsökningen ska bekosta riktar sig till samtliga tillståndshavare oavsett omsättning. Att en höjning på 1000 kronor till 2000 kronor föreslås för dem har stadigvarande tillstånd för slutna sällskap beror på att de inte erlägger någon rörlig avgift. Den förebyggande tillsyn i form av stöd, hjälp och utbildning som idag bedrivs för denna kategori står bättre i proportion till 2000 kronor än dagens 1000 kronor.

Reviderade riktlinjer för serveringstillstånd antagna av kommunfullmäktige i juni 2005 medför även utökade åtaganden om arbete mot diskriminering. Socialtjänstnämndens tillståndsutskott har också uttalat förväntningar om ett samarbete mellan tillståndsenheten och lotteriinspektionen.

Förvaltningen kan genom en ökad dialog med stadens tillståndshavare, ett väl utvecklat förebyggande arbete och uppföljning av givna tillstånd samt effektivt sanktionsarbete nå långt i arbetet med att uppnå såväl stadens som alkohollagens intentioner om goda restaurangmiljöer, konkurrens på lika villkor samt ett positivt näringslivsklimat.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 6 februari 2006 är i huvudsak av följande lydelse.

Prisutvecklingen sedan den senaste avgiftshöjningen motiverar en höjning med ca 5 %. Stadsledningskontoret har dock ingen anledning ifrågasätta socialtjänstnämndens uppfattning om ambitionsnivån eller att arbetet i större utsträckning ska inriktas mot att förebygga ekonomisk misskötsamhet. Kontoret förutsätter att socialtjänstnämnden följer upp att tillgängliga resurser används effektivt.

Socialtjänstnämndens förslag innebär att tillsynsavgiften ska höjas retroaktivt från den 1 januari 2006. Socialtjänstförvaltningen har i december 2005 informerat tillståndsinnehavarna om den föreslagna höjningen. De som ska betala avgiften har därmed haft en viss tid på sig att ställa in sig på en avgiftshöjning på 500 kr i år. Debiteringen avses ske i vår vid en tidpunkt som socialtjänstnämnden bestämmer efter kommunfullmäktiges beslut i detta ärende.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta i enlighet med socialtjänstnämndens förslag.

RESERVATION

Socialtjänstnämnden

Vice ordföranden Peter Lundén-Welden m.fl. (m), ledamöterna Ann-Katrin Åslund m.fl. (fp) och ledamoten Désirée Pethrus Engström (kd) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för sitt eget förslag enligt följande.

1. Socialtjänstnämnden beslutar att inte höja avgiften för slutna sällskap.
2. Socialtjänstnämnden beslutar att i övrigt godkänna förslaget.
3. Därutöver anføres följande

Den kraftiga ökning som föreslås för dem som söker serveringstillstånd till slutna sällskap riskerar leda till en minskad ansökning och en större olaglig försäljning och bör därför inte genomföras.

**NUVARANDE ANSÖKNINGSavgifter OCH FÖRSLAG TILL
ANSÖKNINGSavgifter FRÅN OCH MED 2006-07-01**

Nuvarande ansökningsavgifter	
Nyansökan	5000 kr
Ägarskifte	ärendekategorin ingår i kategorin nyansökan
Stadigvarande ändring i tillstånd	1500 kr
Tillfällig förändring i tillstånd	400 kr
Tillfälligt tillstånd till allmänheten - högst 3 dagar	3200 kr (varav 700 kr är tillsynsavgift)
Tillfälligt tillstånd till allmänheten - mer än 3 dagar	4400 kr (varav 1400 kr är tillsynsavgift)
Tillfälligt tillstånd till slutet sällskap	900 kr (varav 350 kr är tillsynsavgift)

Förslag till ansökningsavgifter fr.o.m. 2006-07-01	
Nyansökan	7000 kr
Ägarskifte	ärendekategorin ingår i kategorin nyansökan
Stadigvarande ändring i tillstånd	1500 kr
Tillfällig förändring i tillstånd	400 kr
Tillfälligt tillstånd till allmänheten - högst 3 dagar	3200 kr (varav 700 kr är tillsynsavgift)
Tillfälligt tillstånd till allmänheten - mer än 3 dagar	4400 kr (varav 1400 kr är tillsynsavgift)
Tillfälligt tillstånd till slutet sällskap	900 kr (varav 350 kr är tillsynsavgift)

NUVARANDE TILLSYNSAVGIFTER OCH FÖRSLAG TILL TILLSYNSAVGIFTER FRÅN OCH MED 2006 ÅRS DEBITERING

Nuvarande tillsynsavgifter

Fast tillsynsavgift

- Alkoholservering/allmänheten à 1000 kronor (plus rörlig avgift)
- Alkoholservering/slutna sällskap à 1000 kr
- Trafikservering à 600 kr (per linje med servering)+500 kr per bolag

Rörlig tillsynsavgift

Avgiftsklass	Årsomsättning, kronor	Avgift
0	-50 000	0
1	50 001 -250 000	1 000
2	250 001 -500 000	2 000
3	500 001 -1 000 000	3 000
4	1 000 001 -2 000 000	4 000
5	2 000 001 -5 000 000	5 000
6	5 000 001 -10 000 000	6 000
7	10 000 001 -	7 000

Årsomsättningen avser endast försäljning av alkoholdrycker och avgiften debiteras en gång om året i mars/april.

Förslag till tillsynsavgifter fr.o.m. 2006-04-01

Fast tillsynsavgift

- Alkoholservering/allmänheten à 1500 kronor (plus rörlig avgift)
- Alkoholservering/slutna sällskap à 2000 kr
- Trafikservering à 600 kr (per linje med servering)+900 kr per bolag

Rörlig tillsynsavgift

Avgiftsklass	Årsomsättning, kronor	Avgift
0	-50 000	0
1	50 001 -250 000	1 000
2	250 001 -500 000	2 000
3	500 001 -1 000 000	3 000
4	1 000 001 -2 000 000	4 000
5	2 000 001 -5 000 000	5 000
6	5 000 001 -10 000 000	6 000
7	10 000 001 -	7 000